

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-sextâ mensis Novembris, anno Domini M. DCC. LXVII.

M. Joanne-Baptista-Alexandro MAIGRET,
Doctore Medico, Præside.

An Opium hystericis?

I.

MULIERES affliguntur morbis compluribus. Nullus in eas, affectu hysterico sævit importuniùs. Græcis ille ὑστερικὴ πνὶξ audiebat & ὑστερικὸν πάθος. Latinis minùs cognitâ morbi sede, errore consimili, Passio hysterica nuncupatus. Morbus ille, si ægrarum numerum spectes, frequentissimus est; si vim & ferociam symptomatum, atrocissimus; si ejusdem cum cæteris fere omnibus morbis communes larvas, signaque ambigua, fallacissimus. Campestrium locorum incolis mulieribus rara avis. In urbe degentibus tantum non à cunis familiaris. A parentibus ad natas tradux, hæreditario

* *Acta ore M. Ludovico-Claudio* BOURDELIN, *Doctore Medico.* 1725.

nonnunquam ortûs jure, delicatuli corporis fovetur texturâ rariore, crefcit victu lautiore, otio adolefcit, firmatur animi pathematum confuetudine & vehementiâ. Inveteratus, fæpius iteratis paroxyfmis fracto & languenti corpori altiùs infixus, omnem fere refpuit medicinam: cachexiâ infigniore, appetitûs proftratione, hydrope teftium; judicii, ratiocinii, memoriæ, aliorumque mentis attributorum & functionum debilitate, læfione, privatione, non rarò terminandus. Ab eâ pefte rufticas vindicant mulieres, quæ cum ipfius caufâ non bene conveniunt, victus fimplex, mens curis vacua, laborum patiens corpus. Affectum hyftericum defcripferis potiùs quàm definieris. Illius quot fymptomata, tot fere funt morbi; quot figna, tot latentes doli, tot infidiæ. Ab iis nulla pars corporis immunis eft. Ad caput delata caufa morbi, cephalæam gignit, clavum figit hyftericum, oculis infert vertiginem, caliginem obducit, aures inquietat tinnitibus, fufurris, fibilis. Apoplexiam mentitur, odontalgiam fimulat. Thoracis arcam ingreffa, difficilem refpirationem, inanem tuffim, nefciamque expectorationis, fufpiria, palpitationem cordis, lipothymiam, fyncopem generat. Convulfis afperæ arteriæ œfophagique tunicis & diapragmate, ab inferioribus ad ufque laryngem, afcendentem æmulata globum, fuffocationem minatur. Ventriculum illapfa, ructus nidorofos, naufeam multicoloris materiæ, vomitus enormes, colicam movet hyftericam, biliofæ omnino fimilem, ictero que intenfiore fuperveniente, brevi folvendam. In colo & cæteris inteftinis rugientes borborygmos, diarrhæam excitat. Dolentia hypocondria fpafmodicè diftendit. In renibus veram exprimit nephritidem continuato per ureteres dolore. Quin & ipfi veficæ eos affert cruciatus, quos faceret ejufdem ftranguria, urinæque prohibens exitum calculus. Nec mitius agitur cum extremis partibus corporis. Illæ modò rigent frigidis cadaveribus fimiles, modò in fpafmos actæ robuftiffimorum eludunt bajulorum vires, modò hydropem referunt, nullo impreffi digiti manente veftigio, tumore matutinis horis protuberantiore, vefpertinis demiffiore. Huc accedunt nec voluntariæ, nec verecundæ artuum quaquaversùm jactationes; huc vibrationes fpinæ, non voluntatis, fed morbi imperio agitatæ. Adfunt lacrymæ rifufque triftes pariter, pariter fpafmodici. Tot inter atrocia fymptomata non meliùs ftat menti fua tranquillitas; nec illi in ægro corpore licet effe fui juris & fanæ. Quot vexant corpus morbornm facies, tot fere turbant infanientem animam affectuum procellæ Hinc hyftericarum inconditæ & abfonæ vociferationes. Hinc earumdem mira proclivitas in odium, amorem, triftitiam, lætitiam, iram, fufpiciones, aliaque animi pathemata. Hinc facilis ab uno ad aliud quantumvis oppofitum tranfitus. Si cum affectu hyfterico hypocondriacum conferas, fexu mutato, unus idemque morbus eft. In indagandâ ftupendi adeò morbi caufâ, infontem ne damnes uterum, dum aliæ delirant partes. Utero fufficiat fuos pati manes; alieno liceat carere opprobrio. Rectiùs torpidi fanguinis fpiffiorem culpaveris diathefim, vitiatumque inde fpirituum animalium influxum in nervos.

INCUSENT alii quantumlibet malignum miaſma ad pulmones caputque elatum. Alii frigidum uteri cauſentur temperamentum. Hic corrupti ſeminis prætexat frigus. Ille paſſionis hyſtericæ originem à ſanguine flatulento nimis & tenuiore, quantumvis reclamantibus morbi ſymptomatis derivare tentet. Maligno miaſmati ad pulmones caputque tendenti obſtant uteri in hoc morbo ſanitas, denegati itinerum aditus. Ab utero frigidi temperamenti convitium removet, illius cum aliis partibus muſculoſis membranoſiſque naturæ & officii conſenſus. Repellunt corrupti ſeminis calumniam illæ ægrotantes, quas à retentionis morâ depravato ſemine laborare quis minimè ſomniaverit. Paribus affectio hyſterica laceſſit telis innuptas nuptaſque. Nec iis inſolentior eſt mulieribus, quas uni ſervire hymenæo libidinoſior non patitur Venus. A ſanguine flatulentiore, feroſiore, tenuiore, hunc affectum naſci vetant, illius tum incipientis, tum provecti accidentia; remediorum hyſtericis ſalutarium natura, operandi vires. Quid plura? Hyſtericorum ſymptomatum familia fere omnis parentem agnoſcit convulſionem. Illa ſanguinis lentorem plethoricum. Suum ſpaſmodicæ affectioni conferunt ſymbolum nervi; ab aliâ ipſi cauſâ malè habentes. Illi nimirum vaſorum tenuiſſimorum vices gerunt, ſucco cuidam peculiari vehendo deſtinati. Vaſculorum nervos componentium ſummam exilitatem, patentes tamen meatus, & ipſe vidit, & ſpeculandos exhibuit oculatiſſimus naturæ diſſimulantis ſcrutator Leeuwenoek. Per hoſce tenues adeò canaliculos circulatur liquor. Succum nerveum vocant, ſpirituſque animales. Eorum illa eſt ſors, ut nimirum ac cæteri liquores, ſanguinis ſint fœtus. Ab ipſo latice ſanguineo, cerebri, cerebelli, medullæque ſpinalis ope ſecernuntur. Tenuiores futuri vel craſſiores, acriores aut mitiores, pro ſanguinis à quo fluunt indole, texturâ, craſi. In plurimis calidis morbis, à ſanguine ſalibus acrioribus ſcatente ſeparati, ad ferociam uſque exaſperantur. In aliis quibuſdam, à pigro lentoque deducti cruore, torpidi & elangues, nativæque obliti velocitatis, tardantur, ſiſtunt. Habes hîc duplicis convulſionis cauſam & imaginem. Affectum hyſtericum à ſpiſſo nimium ſtrictoque ſanguine oriri indicant, quæ paroxyſmi tragœdiæ præludunt ſymptomata. Illa ſunt frequentes oſcitationes, corporis totius languor, pulſûs exilitas, frigus intenſiſſimum, anxietas animi, triſtitiaque ſupra fidem urgens. Hæc omnia autem quid deſignant, niſi ſanguinis ſpiſſitatem, imminutam velocitatem, moras? Quis ibi rareſcentem ſanguinem, brevioribuſque æſtuantem in cancellis imaginetur? Quis indignatum eundem & rarefactionis impetu ruptis carceribus ſeſe effundere geſtientem ſuſpicari poſſit? Nec minora præbent ſpiſſitudinis ſanguineæ indicia affectus alii ſymptomatici hyſtericarum. Quæ enim ut plurimùm eas affligunt cephalæa, clavus hyſtericus, tuſſis ſicca, vertigo, difficilis & anheloſa reſpiratio, cordis palpitatio, lipothymia, ſyncope, non aliud indigitant quàm hærentem intra capitis, pulmonum cordiſque vaſa ſanguinem. Non aliunde deduxeris ventriculi morſus, nauſeam, vomi-

tum, colicamque hyſtericis familiarem, quàm à diſtentis vaſis plethorico & ſpiſſo ſanguine. Non aliunde ſpinæ dorſi cruciatus, inteſtinorum borborygmos & diarrhæas, hypocondriorum moleſtas diſtenſiones, mentitoſque nephritidis dolores oriri aſſerueris, quàm à ſtagnante his in omnibus partibus ſanguinis fluento. Ab eâdem pendent cauſâ convulſiva alia ſymptomata hyſterici affectûs. Ea ut depravatæ muſcularis functionis fœtus ſunt non ignorabiles, ſic & ab inæquali ſanguinis diſtributione & morâ in antagoniſtis muſculis ſoboleſcere nullus negaverit. Allatæ hujus morbi cauſæ alia quæris argumenta? Ea ſuppeditabit prægreſſus ut plurimùm triſtitiæ ſenſus, urinæ copioſæ, ſubitaneæ, aqueæ, ſignum morbi pathognomonicum. Vide tempora circa quæ ut plurimùm his ſymptomatis ſolet conflictari miſer profectò ſexus. Puellam intuere fruſtra deſideratis menſtruis pubeſcentem, eam non pallidis magis deturpatam coloribus, quàm affectibus hyſtericis vexatam reperies, languentemque. Mulierem eandem factam aut partim, aut omnino, ratione temporis vel quantitatis, menſtrua ſi deficiant, hyſtericam conſpicies. Quis autem eam ſic affici à nimiâ ſanguinis lenti redundantiâ non fatebitur, qui menſtrui fluxûs originem cauſamque probè noverit plethoram, ipſi Galeno nec incognitam, nec indictam? Lentoris ſanguinei in hyſtericis ulterius præbebit, nec fallax indicium, antihyſtericorum medicamentorum energia. Quæ omnia cum morbum curent; diſſolvendo, attenuando, fundendo ſanguinis laticem, manifeſtum eſt eundem in eo morbo nedum flatulentus ſit & tenuior, è contra cogi nimium & denſari.

III.

INTER ea quæ ſanguinem attenuare valent medicamenta, non ultimas tenet Opium. Succus papaveris ab antiquis ὄπιον dictus fuit, quaſi ὁ πὸς κατ' ἐξοχὴν. Huic ſcilicet ſucco inter alios omnes primas deberi cenſuerunt, à quo in humanum genus plurimum redundaret commodi & emolumenti. Quod autem vigiliis, labori, dolorique, ſomno ſuccedit aut dulcius, aut optatius? Quam Opio frigiditatem veteres tribuêre, eam non ſuaſit medicamenti bene inſpecta & cognita natura, intimiorque craſis. Errori anſam præbuêre facta Opii cum cæteris reverâ frigidis medicaminibus comparatio, malè intellecti ejuſdem agendi modi & effectus. Decocto lactucæ, in calidis quibuſdam morbis, non ſecus ac in aliis diverſis, Opio, conſiliari ſomnum viderant: utrumque ab ejuſdem qualitatis cauſâ procedere falſo nixi fundamento aſſeruêre. Adducti ſenſilibus Opii qualitatibus neoterici, perſpectiſque illius principiis de ejuſdem naturâ non ambigunt amplius. Litem compoſuêre ſulphur volatile & ſal acre, quibus turget illud medicamentum, caliditatis non dubii indices. Nec inter ſe tamen quamvis agnitis iiſdem in Opio principiis, de illius operatione conſentiunt Medici recentiores. Ab Opio ligari ſpiritus animales aſſerit, totus in eorumdem exploſione ad explicandam motus muſcularis & convulſionis cauſam, Williſius. Vim Opii ſomniferam ſudoriferamque à torpidis illius ope factis ſpiri-

tibus deducit Etmullerus. Parciùs ſcilicet influentibus in nervos ſpiritibus, pacatiùſque, ſomnus ingruit; laxatis nervoſis cutis ſtaminibus, & denegatorum ſpirituum penuriâ concidentibus, teſte eodem, effluit ſudor. Somni quietem coagulatis & denſatis ſpiritibus, obſtructiſque cerebri porulis à vaporoſis quibus ſcatet Opium effluviis tribuit, accuratiſſimus aliunde Opiologiæ Scriptor, Wedelius. Tantum potuit ſuadere erroris præjudicata de Opii ſulphure, & ſpiritibus animalibus opinio! Ex velocitate nimirum humani corporis motuum, eoſdem producentis cauſæ pernicitatem & agilitatem æſtimavere. Ita ut qui liquor effectus adeò multiplices, celereſque & ſubitaneos ederet, ille & ſupra fidem celerrimè, & ignis ad inſtar deberet moveri. Inde natæ exploſionis & excandeſcentiæ voces. Quantum illæ igneis liquoribus & maximæ capacibus rareſcentiæ, pulverique pyrio congruunt, tantum à liquore diſſentiunt nerveo. Ille ſolo fluiditatis momento naturales ſuas exſequitur operationes. Liquori nerveo intra exiliſſimos nervorum canaliculos fluenti & agenti ſola ſufficit partium extremarum percuſſio, ad ultimas nervorum propagines liquidi continuatè deferenda. Hac mechanicâ ſenſuum motuum functiones læſas aut ſanas facilius & ſimpliciùs explicaveris. Spiritus animales cum à ſanguine proficiſcantur, non poſſunt ejuſdem, quatenus fluidi, affectionum non eſſe participes. Spiſſus nimium, lentiores ſpiritus; agiliores, tenuior ſuppeditabit ſanguis. His ita, quidquid agitare & attenuare ſanguinem valebit, illud & ſpirituum copiam & motum poterit inſtaurare. In Opio prædominium obtinent ſulphur volatile admodum, & amaræ ſal acrimoniæ. Sulphura quantum rareſcere valeant; amara & acria quantum fundere, norunt omnes. Quis tale medicamentum in ſanguinem delatum, illum cogere aut denſare poſſe ſibi finxerit? Quis potius ab eodem medicamine, principiis ad rareſcendum attenuandumque ita habilibus inſtructo, rareſcentiæ ſanguineæ, attenuationis fluorem majorem non expectaverit?

I V.

AB Opio aſſumpto pulſus elatior & ſomnus, ſanguinis rareſcentiam demonſtrant. Sudor, ſudoremque excipientia ſitis & faucium ariditas, totiuſque corporis pruritus, ejuſdem ſanguinis attenuatam compagem ſolutioremque factam exhibent. Ibi enim minimè ſuſpicanda venit ſanguinis congelatio, ubi prodit ab ipſo ſanguine fluidiore facto, ad calentis corporis peripheriam propulſum ſudoris effluvium. Non aliâ mechanicâ Opium internè vel externè exhibitum doloris ſequitur oblivio. Quicunque enim humores, ſui remorâ intra partes membranaceas, dolorem pariunt, illi ab Opio ſoluti, vel liberiori ſanguinis circulo redduntur, vel foras ſudoris aut urinæ formâ exeunt. Unde opium licet naturâ ſit ſudoriferum, aliquando tamen cohibitis aut ſpaſmo aut fibrarum criſpaturâ urinis, fit diureticum. Opii caliditatem & fundendi virtutem probant acida, quibus, vellent ægri, tantum corrigeretur. Illa ut denſiorem faciunt ſanguinem, ita & Opio omnem adimunt ener-

giam. Iis castraturmeliùs quàm corrigitur. A quibus tamen nedum infringi, immo deberet intendi Opii virtus, si astrictorii inspissantisque medicamenti, potiusquam calidi & solventis, obiret munus. Tosti Opii non felicior correctio. Igne intensiore in auras abeunt magno mixti damno, & sulphuris penetrans odor, & pars salina volatilior multiplicis boni fons & parens. Assertum probat experientia. Incassum expectes ab Opio ignis ope correcto somni sudorisque dona, & indolentiæ beneficium. Ab acrium medicamentorum aromaticorumque mixtione, si non augetur, fovetur saltem Opii potentia. Testis Laudanum liquidum Sydenhamii, cardiacum æquè diaphoreticum & hypnoticum. Feliciter adhibetur Opium adversùs eos morbos in quibus spissior sanguis, calcare indigus non fræno, solvi potius quàm densari postulat Hujus sunt indolis tussis, plevritis, capitis dolor, febris intermittens, dysenteria, aliique morbi complures, ejusdem causæ effectus, solâ sæpissimè partis ægrotantis functione debilitatâ aut læsâ discriminati. Ille & medicamentorum potentiam agendique methodum nescit, morborumque naturam, & fiendi modum ignorat, qui uni curandæ ægritudini unicum sat semper esse censet remedium. Non inde tamen fias Polypharmacus. Ægrotanti novam accerseret ægrimoniam indigesta medicamentorum farrago. Medium periti tenuere. Non solis ipecacuanha & kinakina curantur dysenteriæ febresque. Non solis tantum dysenteriis aut febribus medelam afferunt præstantia hæc duo medicamina. Idem de Opio jure existimaveris. Non in somni conciliatione, dolorisque sedatione quiescit egregii adeò medicamenti virtus. Innumera alia præstat eodem derivata fonte, iisdem oriunda principiis. De illius in sanguine liquando efficaciâ hæres adhuc dubius? A ratiociniis ad physica transeamus experimenta. Cum sero sanguinis humani mixtum laudanum liquidum compagem illius tenuiorem effecit. Ab eâdem Opii præparatione, sanguis caninus ab arteriâ sectâ recenter extractus, rutilantiorem adeptus est colorem, majoremque tenuitatem. Ea forsan cæspitanti nondum faciunt satis. Aliam nimirum Opii vim in sanguinem extra vasa stagnantem, alia in eundem fluentem intra vasa conjicies aut suppones. Refragantem audi autopsiam. In venam canis jugularem injecit panaceam Opii liquidam D. Freind, solers æque in tentandis experimentis, ac fidus in referendis. Intra quatuor horæ minuta defuncto animali & aperto, sanguis è venâ cavâ & aortâ descendente effluere visus est admodum tenuis & rutilus. Pulmones rarefacto rubescebant turgebantque sanguine. In corde sanguinis maxima fuit fluiditas, nullo vel levissimi coaguli superstite vestigio. Membra diu post mortem non riguêre. Tantum ab Opio incaluerant! Alteri cani propinato laudano Londinensi, mortem brevi tempore succedaneam antecessere tremor, spasmus, immanisque salivatio. Sanguis in cadavere rarus admodum tenuisque supra fidem repertus est, distentis maximè arteriis venisque omnibus. I nunc, & dubita de virtute Opii attenuante.

V.

DEBITA fruantur Venere quibus licet. Maximè naturali licitâ que hac medicinâ morbi hysterici propellant insultus; eosdem præcavere sperent. Utinam nunquam incassum. Nec invidebunt nec morabuntur illæ, quibus ut prohibitam fugiant voluptatem, concessam etiam, muliebriter aliquando dedignentur, faciunt animum, pudor innocuus, voti Religio, suscepta vitæ ratio, præconcepta de maritali capistro tædia. Eas aliud rebus in arctis manet solatium. Ad Opium confugiant intrepidæ. Ab eo & doloris lenimen & malorum præsidium reposcant. Raro fallet, modo prudentis Medici porrigatur manu. Ille remedii exhibendi explorabit opportunitatem. Vacuari priùs curabit stomachi officinam, intestinorumque gyros, ne à viscidis, tenacibus, acidisque materiis impediatur aut infringatur medicamenti virtus. Liberandis ab importuno sanguinis plethorici & spissi onere vasis, allaborabit non inutili providentiâ. Locum scilicet postulat qui rarescere ab Opio debet sanguis. Ille, si spatium vasa negaverint, fractis obicibus ampliora affectabit conceptacula. Non aliâ ratione operantur emmenagoga omnia, & Opium ipsum, inter illa jure potissimo annumerandum. Dosim Opii non tam certo quodam pondere aut mensurâ determinandam existimes, quàm Medici solertiâ & sagacitate. Sævientibus admodum doloribus ea dosis irrita evadit, quæ aliàs maximè fuit efficax. Quanta nimirum corpori ægro fit doloris accessio, tanta incumbit Opio detractio suæ virtutis. At Opium præ tenuitate vix ac ne vix quidem expectorandos, acrimoniâ maximè molestos catarrhos sistit? Dysenterias sanat & diarrhæas? Ibi opii vim sudoriferam diaphoreticamque boni hujus authorem agnoscas. Ablegatis ad corporis peripheriam, perspirationisque & sudoris organa humoribus, minor fit eorumdem ad partem læsam appulsus. Nec objicias ab opio sanari hæmorrhagias, & inde astringens Opium stypticumque proclames. Hìc efficaciam Opii in attenuando spisso nimis sanguine, & vim vasis ad fracturam inferente, recognoscas & fatearis. Hanc hæmorrhagiam quæ à dissoluto nimium sanguine, separatis ab invicem & destructis naturalibus illius principiis oritur, totius Opio Thebaidos experieris insanabilem. Nec Opio frigiditatis inuras notam, cujus dosis solitâ minor studiosis hominibus distinctiorem idearum evidentiam conciliat, & acutiorem mentis perspicacitatem. Non sine calidæ virtutis momento tumores resolvit Opium. Non sine eâdem arthriticorum nodos ad duritiem usque exsiccat. Quod Turcis animos addit ad prælium, ebriosque eosdem ac lymphatos reddit: Quod Indos ad inexputabilem, numeroque prodigiosam Venerem stimulat, an frigidi poterit incurrere medicaminis injuriam? Videtur & ipse Hippocrates Opii agnovisse caliditatem. Ille ad cordis suffocationem, difficilemque in hystericis mulieribus respirationem, hypnotici papaveris succum suadet, rutæ, abrotoni, aliorumque calidorum sane medicamentorum vica-

rium. Quid verbis opus est? Vi solvendi sanguinem in Opio detectæ & assertæ debentur omnia illius phænomena. Eâdem attenuantis Opii virtute somnus ingruit, mitescit dolor & evanescit, diaphoresis effluit, erumpit sudor, urinæ laxantur, hæmorrhagiæ sistunt, cientur menses, convulsæ parti motûs accedit reciproca æqualitas, curantur morbi ab imminutâ perspiratione pendentes, eâdem ad corporis ambitum repulsâ tollendi. Affectum hystericum à stricto nimis & spisso sanguine oriri indicant & evincunt morbi symptomata, tempora, remedia. Opii in fundendo & rarefaciendo efficaciam ratio conjicit, detegunt physica experimenta, fulcit authoritas, & inconcusso firmat fundamento his omnibus potior quotidiana Medicorum experientia.

Ergò Opium *Hystericis.*

DOMINI DOCTORES DISPUTARI.

M. Joannes-Baptista THURANT.

M. Alexander-Dionysius DIENERT.

M. Exuperius-Josephus BERTIN, *Supremi Valachiæ & Moldaviæ Principis Medicus, Antiquus Regis Exercituum & Castrorum Medicus primarius, necnon è Regiâ Scientiarum Academiâ.*

M. Ludovicus-Petrus-Felix-Renatus LE THIEULLIER, *Regis Consiliarius & in Majori-Consilio, necnon in magnâ Regiæ Domûs & Franciæ Præfecturâ Medicus Ordinarius.*

M. Carolus GEILLE DE SAINT-LEGER, *Eques, Consiliarius Medicus Regis Ordinarius, Primi ordinis & totius Equiestris agminis in Exercitu Medicus Primarius.*

M. Carolus DIONIS.

M. Petrus-Ludovicus-Maria MALOET.

M. Antonius GARNIER.

M. Gedeon DE RABOURS.

Proponebat Parisiis LUDOVICUS HENRICUS BOURDELIN, Parisinus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus. A. R. S H. 1767, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.